

ČASOPIS ZA KULTURU HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG JEZIKA
IZDAJE HRVATSKO FILOLOŠKO DRUŠTVO
GOD. 46., br. 4., 121.–160., ZAGREB, TRAVANJ 1999.

DR. MIROSLAV KRAVAR
1914.–1999.

U Zadru je 14. siječnja 1999. umro Miroslav Kravar, hrvatski lingvist i sveučilišni profesor. Rođen je 6. travnja 1914. u Šibeniku i školovanje ga je iz toga drevnoga Šižgoričeva i Vrančićeva grada odvelo u Zagreb i Pariz, gdje je na Filozofskom fakultetu, na Sorboni i École des Hautes-Études kod Augusta Musića, Nikole Majnarića, Stjepana Ivšića, Andrea Vaillanta i drugih stekao duboko i opsežno jezikoslovno znanje iz klasičke filologije, slavistike i opće lingvistike. Prosvjetni posao u Splitu i Visu, u Topuskom i Šibeniku, u Zagrebu i Kopru obilježio je prve godine službova-

nja u teškim vremenima Drugoga svjetskog rata i u godinama što su slijedile. Disertacija »Vidska vrijednost oblikâ latinskoga glagola« iz 1955. jasno je pokazala interes za sintaktička pitanja kojima je prožet mnogi njegov znanstveni prilog u dugim desetljećima ustrajnoga rada. Godine 1956. jedan od prvih nastavnika na Filozofskom fakultetu u Zadru i njegov prvi dekan, profesor Miroslav Kravar poveo je u život ustanovu na kojoj je odmah okupljena reprezentativna jezgra profesora, među kojima su svoje mjesto našli istaknuti

mladi jezikoslovci (Dalibor Brozović, Branimir Glavičić, Žarko Muljačić, Zlatko Vince) čudesno združeni u sveučilišnom gradu obnovljene tradicije. Znanstveni zbornik *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru* pokreće profesor Kravar 1960. uređujući ga do 1968. i odlaska u Bonn, gdje je osam godina bio redovitim profesorom slavenske lingvistike, a već je i prije toga kao gostujući profesor djelovao u Njemačkoj, u Frankfurtu. U Zadru je aktivan u Hrvatskom filološkom društvu sudjelujući i u njegovu vođenju potkraj pedesetih godina i početkom šezdesetih (potpredsjednik i poslije predsjednik), također i dvadesetak godina poslije, potkraj sedamdesetih i početkom osamdesetih (predsjednik). Nakon povratka u Zadar 1976. još je neko vrijeme predavao ruski jezik na Fakultetu. Godine 1983. izabran je za dopisnoga člana naše akademije znanosti i umjetnosti, a dopisni je član i Slovenske akademije znanosti i umjetnosti. Svojim je učenjačkim radom stekao ugled jednoga od najboljih hrvatskih lingvista svoga doba, ugled velik i izvan hrvatskih i širih južnoslavenskih prostora.

Akademik Kravar bio je izraziti znanstvenik svestrana znanja, ali i lako prepoznatljivih sklonosti. Jasno je da se kao klasički filolog mogao baviti grčkim i latinskim jezikom, a tu ga prvenstveno, zanimaju Homer s jedne strane, latinska sintaksa s druge strane, poglavito glagolska. Već smo naveli naslov disertacije, no i knjiga mu je naslovljena slično: *Pitanja glagolskoga vida u latinskom jeziku*, Skoplje, 1980. U toj je knjizi, posvećenoj glavnom učitelju Augustu Musiću, sabrao plodove duga proučavanja i osmišljavanja problematike, pa se svakako može reći da je riječ o jedinstvenu djelu. Da u latinskom nema vidski obilježenih glagola, da u latinskom jeziku nisu ni glagolski oblici obilježeni vidski strogo — to su neki od Kravarovih zaključaka izvedenih u knjizi što latinski stalno uspoređuje s drugim jezicima.

Baveći se Homerovim jezikom i Homerom, akademik Kravar uporno studira naš prijevodni heksametar, Maretićev i Ivšićev, otkrivajući kako je do nas stiglo neiscrpno bogatstvo Homerove pjesničke riječi. Međutim, našem je proučavatelju zanimljiv i Homer u slovenskom prijevodu, srpskom, makedonskom, bugarskom i ruskom, također i naša epika u sklopu homerskoga pitanja. Valja reći da je još na početku znanstvenoga puta Miroslav Kravar prenio u hrvatski jezični medij *Povijest antičke književnosti* I. M. Tronskoga, upravo kao što je svojedobno još u počecima svoga rada Herodotovu *Povijest* preveo August Musić.

Osim što je specijalist za pitanja glagolskoga vida i homerologije, Miroslav Kravar specijalist je u pitanjima klasičke metrike, koju raščlanjuje sustavo proučavajući tri stoljeća hrvatske klasičke metrike, ali se bavi tom metrikom i u drugih naroda, osobito u Slovenaca.

Nabrajajući neke od glavnih prinosa Miroslava Kravara izostavili smo činjenicu da je zapravo debitirao na području rusistike, nakon prvih početaka još potkraj tridesetih godina kad je u *Obzoru* prikazao disertaciju Petra Guberine. Rusistički interesi bili su udžbenički u prvoj fazi, poslije i izrazito znanstveni;

tako, recimo, 1985. u *Zborniku u čast Petru Skoku* autoritativno raspravlja o slaganju vremena u ruskom književnom jeziku.

U povijesti hrvatske filologije nezanemariva je uobičajena pojava da domaći predstavnici klasičke filologije često plodno djeluju i kao proučavatelji materinskog jezika. Miroslav Kravar javljao se u časopisu *Jezik* već od drugoga godišta, a objavio je u njem dvadeset priloga. U prvo doba riječ je većinom o člancima o morfologiji, no u cjelini su zastupljene i druge lingvističke discipline, ponekad i na polemički način. Među prinosima u *Jeziku* osobito ostaju u sjećanju oni o prozodijskim pitanjima, poglavito tekst »O grafici književnog akcenta«, XXII., 1974.–1975., br. 2, str. 39.–51. U akcentologiji susreće se profesor Kravar sa Stjepanom Ivšićem s kojim izdaje i posebnu knjižicu (*Srpsko–hrvatski jezik na pločama. Izgovor i intonacija s recitacijama*, Zagreb, 1955.), mnogo konzultiranu a i promatranu kritički. I inače se naglaskom Kravar mnogo bavio, recimo logičkim naglaskom riječi u šezdesetim godinama (*Zbornik u čast Stjepana Ivšića*, Zagreb, 1963.; *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 7, 1968.) ili fonetikom četveroakcenatskoga sustava već kao vremešni učenjak, u *Filologiji* 1988. posvećenoj akademiku Petru Guberini, također Šibenčaninu. I dalje u punoj intelektualnoj snazi, potkraj života mnogo se bavio naglaskom stranoga leksika, npr. u članku »Teorija i praksa naglašavanja stranih riječi«, *Zadarska revija*, 33, 1984., br. 3–4. Razumije se, i na području materinskoga jezika Kravar je prvenstveno sintaktičar; tu je zgodno navesti briljantni prinos iz prvoga sveska *Radova* 1960. u futuru II. u našem glagolskom sustavu. Poslije će se naročito zaustaviti pred pitanjem konstrukcije *budem* + infinitiv u hrvatskom jeziku (*Radovi*, 17, 1978.), raspravit će o imperfektu i o aoristu (*Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 7, 1979.), o modalnoj tipologiji hipotetičkoga perioda (Isto, 13, 1985.) itd. Sve su to dokazi upućenosti u problem, dobroga jezičnog osjećaja rođenog novoštokavca ikavca i originalnosti teoretske lingvistike Miroslava Kravara, jednoga od rijetkih lingvista među gramatičarima. U općelingvističkom smislu naročito je zanimljiv rad »Aktualni problemi suvremene lingvistike«, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 3, 1962.

U cjelini je profesor Kravar dao znatnih priloga o pojedincima iz naše književne i filološke baštine, recimo o Maruliću, Kašiću, Petru Zrinskom, Križaniću, Vitezoviću, Della Belli, Katančiću, Gaju, Preradoviću, Musiću, Meštroviću. Bavio se i onomastikom i etimologijom, također s izrazitim uspjesima. Pisanje mu je odlikovala elegancija stila i prirodnost jezika. Objavio je blizu 200 jedinica na hrvatskom i na nizu drugih jezika, u Hrvatskoj i izvan nje. Osim u *Jeziku*, *Zadarskoj reviji* i *Radovima* zadarskoga fakulteta, mnogo je surađivao i u časopisu *Živa antika*, u *Umjetnosti riječi* i u *Filozofiji*. Bibliografija radova do 1984. objavljena je u 24. svesku *Radova Filozofskoga fakulteta u Zadru*; cjelovita bibliografija može se naći u trima knjigama *Bibliografije radova nastavnika i suradnika Filozofskog fakulteta u Zadru*, Zadar 1970.; 1981.; 1997. Taj je opus opsežan, raznolik i kvalitetan. S oslonom na časnu mladogramatičarsku tradiciju i na noviji strukturalistički pristup svoj je opus ugradio i u našu i u svjetsku

lingvističku misao. Filozofski fakultet u Zadru svomu bi se prvom dekanu lijepo odužio objavljivanjem knjige njegovih izabranih radova. Miran, a stalno napet u luku učenjačkih traženja, šezdesetak je godina posvetio znanstvenom radu, a dugački popis radova njegov je častan i velik trag.

Josip Lisac

DR. EUGENIJA BARIĆ

1943.–1999.

U srijedu 10. veljače 1999., shrvana bolešću, prerano nas je zauvijek napustila Eugeniya Barić, znanstvena suradnica Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu, naša draga kolegica Genka. Za Institut i hrvatsko jezikoslovlje njezina smrt trajan je i nenadoknadir gubitak. S odlaskom Eugeniye Barić kroatistika gubi marljivu i savjesnu osobu posvećenu jeziku kao svom životnom pozivu, vrijednu znanstvenicu nadasve živa duha i duboke zainteresiranosti i za problematiku kojom se s ljubavlju i predano u svome stručnom i istraživačkom radu bavila.

Eugeniya Barić (djev. Hornjak) rođena je 3. ožujka 1943. god. u Šidu. Tu završava pet razreda osnovne škole, od toga četiri na rusinskom jeziku. Ostala tri razreda i gimnaziju završila je u Vinkovcima, gdje 1962. godine i maturira. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomira 1968. godine na studijskoj grupi jugoslavenski jezici i književnost. U šk. god. 1964./65. upisuje paralelno studij ruskoga jezika i književnosti, koji sluša punih osam semestara. Godine 1979. magistrira s temom *Imeničke složenice neprefiksalne i nesufiksalne tvorbe*. Taj rad 1980. godine izlazi kao knjiga u Znanstvenoj biblioteci Hrvatskoga filološkog društva. Godine 1996. doktorira s disertacijom pod naslovom *Rusinski jezik u procjepu prošlosti i sadašnjosti* (u rukopisu).

Kraće vrijeme nakon diplomiranja radi u prosvjeti, a onda se 1. ožujka 1971. godine zapošljava u Zavodu za jezik JAZU (danas Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje), gdje ostaje sve do svoje prerane smrti. Tu započinje i razvija svoju raznoliku znanstvenu i stručnu djelatnost. U Institutu radi na projektima iz područja leksikografije i suvremenoga hrvatskoga književnoga jezika, njegova gramatičkog opisa, posebno s normativnoga i terminološkoga gledišta i s gledišta tvorbe riječi. Sudjeluje u radu na Dopunama Akademijina rječnika (obrada i popis izvora), na *Gradišćansko-hrvatsko-nimškom rječniku* i na izradi *Jezičnoga savjetnika*, a za *Hrvatsku gramatiku*, u nakladi Školske knjige, samostalno piše